

Memòria de l'excavació arqueològica realitzada l'any 2006 a l'angle nord-oest del recinte emmurallat del castell d'Orís

Javier Fierro Macía

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets i no se'n faci un ús comercial. No es pot alterar, modificar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>.

Índex

1. Fitxa tècnica
2. Situació
3. Descripció
4. Antecedents
5. Objectius, mètode i incidències
6. Notícia històrica
7. Desenvolupament dels treballs
8. Conclusions
9. Bibliografia
10. Repertori estratigràfic
11. Inventari dels materials
10. Plànols

1. Fitxa tècnica

Denominació:	Castell d'Orís.
Municipi:	Orís (Osona, Barcelona).
Localització:	Corriol del castell. S'hi arriba des de Vic seguint la N-152 fins al p.q. 83,8. Llavors cal desviar-se a mà dreta i seguir en direcció esquerra, passant per un pont damunt de la N-152. Se segueix per la BV-4611 fins a arribar a la parròquia de Sant Genís d'Orís (p.q. 2,7). De la plaça de Sant Genís, i al costat de can Marçal, arrenca un camí que condueix al cim del puig del Castell.
Època:	Documentat l'any 914 amb reformes dels segles XIV-XV, XVII i XVIII-inicis del XIX.
Tipologia:	Castell termenat.
Ús original:	Defensiu.
Ús actual:	Abandonat, lloc freqüentat per passejants.
Propietat:	Santiago Sentmenat, marquès de Castellldosrius i baró d'Orís. Conveni d'ús amb l'Ajuntament

Declaracions monumentals:

- Monument d'Arquitectura Militar, núm. 166. Decret 22 d'abril de 1949.
- Catàleg de Monuments i Conjunts Històrico-Artístics de Catalunya. R-I-51-5570.

Durada dels treballs:

- del 3 al 14 de juliol de 2006

2. Situació

El terme municipal d'Orís, de 27,35 km², és al sector septentrional de la comarca d'Osona, a banda i banda del curs mig del riu Ter. Limita amb els municipis de Sant Pere de Torelló, Sant Vicenç de Torelló i Torelló per l'est, amb les Masies de Voltregà i Sobremunt pel sud, amb Sant Boi de Lluçanès i Sora per l'oest i amb Sant Quirze de Besora pel nord.

La major part del paisatge està dominat per una important massa forestal formada per pins, roures i alzines, seguida de grans extensions de camps de conreu. El municipi té la seva activitat econòmica principal basada en el sector agrícola, amb un predomini de l'agricultura de secà, complementada amb la ramaderia del bestiar boví, porcí i oví.

El municipi d'Orís està format per cinc nuclis disseminats, on hi viuen els 286 habitants que en l'actualitat té el poble, que són:

- La parròquia de Sant Genís, situada a la part alta del poble i a la falda del Castell on hi ha escampats uns quants masos.
- Can Branques, centre administratiu, on hi ha l'únic nucli urbà.
- Saderra, que fou terme independent fins a l'any 1840, moment en què es fusionà amb el municipi d'Orís. L'església de Sant Marcel de Saderra centre de la parròquia es troba en un petit serradell sobre els masos del Soler i Saderra.
- La Mambla, colònia industrial construïda a finals del segle XIX que arribà en la seva millor època a tenir uns 200 habitants.
- El Pelut, colònia tèxtil de filats de cotó.

Les restes del castell d'Orís es troben al cim d'un turó escarpat, de 751 m d'alçada, al qual ha donat nom, format per materials quaternaris, dominant els contraforts més septentrionals, a la riba dreta del riu Ter i a uns dos quilòmetres de distància del nucli urbà del poble, en direcció nord.

La seva situació privilegiada li permet el domini visual de la Plana de Vic i el Montseny pel sud, de les esglésies de Sant Martí Xic, Santa Llúcia i Santa Quitèria (Masies de Voltregà) i Sant Salvador de Bellver (Sant Boi del Lluçanès) per l'oest, i del castell de Besora, el Santuari de Bellmunt i el Castell de Torelló, per l'est. Al nord, s'albiren els contraforts del Puigmal.

S'hi accedeix des de Vic seguint la carretera C-17, de Barcelona a Puigcerdà, fins al punt quilomètric 83,8, a través d'un desviament a mà dreta, i tot sobrepasant la nacional que a mà esquerra porta en primer terme al veïnat de Can Branques, seguint la BV-4611, i que a continuació s'enfila cap a l'església parroquial de Sant Genís d'Orís (p.q. 2,7). Des de la mateixa església, hi puja un camí amb un recorregut dret i costerut però ben condicionat.

3. Descripció

El Castell d'Orís actualment està en ruïnes i ocupa tota la part superior d'un terreny de la contrada nord de la comarca d'Osona, adaptant-se a l'orografia del terreny. Per la situació de les seves restes s'intueix que era de planta trapezial, tenia accés a través d'una rampa i era constituït per una muralla que delimitava un recinte en el qual s'aixecaven diverses construccions al voltant d'un pati central

A causa de l'abundant vegetació i l'estat d'abandó de les diverses restes conservades es coneix de manera fragmentària la distribució interna de les diferents dependències, documentades a través de la informació gràfica recollida principalment en dos plànols: un d'elaborat per uns espies francesos al segle XVII¹, i un altre fet per l'arquitecte Josep Maria Pericas, el 1916.²

A grans trets, restaven visibles les restes del mur perimetral de la banda septentrional, format per un llenç de muralla i constituint un àmbit rectangular dividit en 6 possibles estances, i el brocal de la cisterna; més al nord-est, les restes d'una sala coberta amb volta apuntada, mentre que a migdia es conservava una gran sala rectangular coberta amb volta gòtica, coneguda com la presó i situada a l'extrem de migdia i llevant de la plataforma.

A part d'aquest conjunt, eren visibles uns quants panys de paret que possiblement formarien part de les dependències annexes al complex defensiu, i que es trobaven distribuïts de manera desigual pel planell que conforma el cim del pujol, i arran de la excavació duta a terme l'any 2002, es va descobrir una església romànica de nau única, rematada a llevant per una capçalera semicircular.

---

¹ Pladevall, 1986: 437.

² *Id.*, 1973: 871.

Tota la pedra dels murs, presenta una erosió important a causa de la poca qualitat de la marga i la calcària utilitzada, tota de procedència local, i de les inclemències atmosfèriques.

Accés

L'accés al recinte es fa a través d'una rampa escalonada³ de pendent força pronunciat que porta a l'angle nord-oest de la plataforma com a l'únic pas accessible al planell. El mur de contenció de la part baixa de la rampa està parcialment enderrocats i part dels murs que conformarien l'entrada al castell es troben coberts per la vegetació o enderrocats.

A la pendent natural del turó també es bastiren diverses estructures de defensa i contenció, de les quals afloren algunes restes a ponent i migdia del castell.

Mur perimetral de la banda septentrional

L'aparell estava format per carreus sense escantonar, de mides desiguals, units amb morter de calç i sorra força compacta i posats en filades poc regulars. L'aparença d'aquesta fàbrica és molt similar a la d'una part del mur perimetral de llevant.

Aquest llenç presenta dues obertures en la part baixa i tres més en la part alta, de les quals s'han expoliat part dels finestrals. Al parament sud es pot apreciar que l'obertura inferior oest té a llevant un brancal i una dovella d'arrencada que correspondria a un arc rebaixat, de pedra picada. La part superior oest del parament presenta forats de biga, amb restes dels permòdols en un dels àmbits.

Estructures conservades a llevant

La resta de la façana de llevant del castell té un gran forat a l'extrem nord amb una obertura a sota, i esta format per carreus sense escantonar, de mides desiguals, units amb morter de calç força compacta i posats en filades irregulars. També es documenta la presència d'una volta apuntada que possiblement formaria part d'alguna sala o habitació important.

Àrea central

Al bell mig del castell es pot entreveure un espai obert o pati d'armes que segueix el desnivell natural del terreny, i s'hi distingeixen algunes restes fragmentàries de parets totalment cobertes per la vegetació o pels estrats d'enderroc, el brocal d'una cisterna i en altres zones l'aflorament de la roca.

Àrea sud-oest

En aquest indret hi havia hagut l'església del castell, que va ser objecte d'excavació l'any 2002. Es tracta d'una capella construïda en època romànica, de la qual es conserven els murs fins a una alçada de més d'un metre i mig. Està orientada d'est a oest i presenta una nau rectangular de dotze metres de llargària per tres metres d'amplària, capçada per un absis semicircular. De la porta original, situada a la façana nord, només es conserva el marxapeu, amb un llindar monolític, i la polleguera. Els murs, assentats sobre la roca natural, són fets de carreus de pedra de mida mitjana i gran, units amb morter de calç. A l'interior encara es pot observar part de l'arrancada d'un arc faixó, que en altra època reforçava la volta del temple, i els graons que comunicaven la nau amb el presbiteri.

---

³ Segons el plànol realitzat per uns espies francesos, al segle XVII, es tractava d'una rampa de doble direcció amb dos revolts i diverses estructures de contenció i suport.

Durant la mateixa campanya, es van identificar les restes d'un baluard de planta trapezoïdal a l'angle sud-oest de la fortificació que protegia un dels costats de la porta d'entrada al recinte.

4. Antecedents

Per la tardor de l'any 1999, l'Ajuntament d'Orís va iniciar les gestions prop de la Diputació de Barcelona amb la finalitat d'aturar el procés de degradació del monument i de recuperar-lo per al municipi. A tal efecte, pel juliol de l'any següent, el consistori va signar un conveni de cessió d'ús dels terrenys on hi ha les ruïnes del castell amb el seu propietari, el senyor Santiago de Sentmenat i Urruela, marquès d'Orís. El primer que calia fer era netejar i arranjar el recinte, per poder engegar la recerca arqueològica i protegir provisionalment el jaciment. Aquestes tasques van ser portades a terme pel Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona, dirigides per l'arquitecte Antoni González.

Al mateix temps, es va iniciar l'estudi històric, treball que van realitzar l'historiador David Galí i el becari d'història de l'art Ricard Brú, al llarg de 2002. Entre el gener i l'abril del mateix any es va procedir a l'excavació arqueològica del sector sud-oest del castell, on hi ha les ruïnes de l'antiga capella, dirigida per Anna Gómez Bach.

La principal font d'informació documental va ser el fons dels marquesos de Castellodorsius, dipositat a l'Arxiu Nacional de Catalunya, on es conserva bona part del patrimoni documental de la família Orís. Amb aquesta documentació, entre la qual hi havia una sèrie d'inventaris dels segles XV, XVI i XVII, es va poder traçar un discurs força coherent de l'evolució històrica i constructiva del castell. També es van consultar alguns arxius militars de Madrid i el de Simancas. En els primers, es van localitzar un plànol de 1838, que fa referència al setge posat a la fortalesa per les tropes reialistes de la reina governadora, Maria Cristina de Borbó-Nàpols, i dos croquis topogràfics més, d'inicis del segle XIX, on es recullen els masos i els camins de la contrada.

La informació preliminar sobre la situació i identificació de les ruïnes dels diferents àmbits de la fortalesa procedia de dues plantes generals, de finals del segle XVII i de 1916 –aquesta darrera aixecada per l'arquitecte Josep M. Pericas-, que van permetre diferenciar certes dependències del castell i situar-hi la capella a la banda de migdia.

Aquesta informació va servir de base per limitar l'àmbit d'una primera campanya d'excavació arqueològica. Aquests treballs van posar al descobert la planta del temple, relativament ben conservada, i un conjunt d'estructures perifèriques, com ara el baluard de ponent i part d'una dependència abocada al pati del castell, que segons alguns autors sembla que havia tingut la funció de "residència del senyor". Es va poder delimitar l'absis i el presbiteri de l'església, on es van trobar tres graons, i es va arribar fins al paviment original, de calç i sorra compactada, que reposava sobre el terreny natural. Als peus de la nau també es van documentar les restes d'un banc corregut i un espai triangular, que possiblement era el lloc destinat a la pica baptismal.

5. Objectius, mètode i incidències

Una vegada enllestida la campanya d'excavació de 2002, es va procedir a la consolidació de les restes trobades. Aquesta tasca va consistir bàsicament en reforçar el coronament dels murs, a més es va condicionar al centre del castell un recinte tancat, amb una sèrie de plafons explicatius del marc geogràfic i de la evolució històrica de l'indret, que anaven acompanyats de diferents plànols. Aquesta solució va ser necessària per protegir els visitants, ja que la circulació per l'interior es veia dificultada per l'amuntegament de nivells d'enderroc, parets i envans mig arrasats i diversos forats fets d'antuvi per saquejar les restes. En general, tota la pedra dels murs, estava erosionada per efecte dels agents atmosfèrics i del coronament és produïen episòdicament petits desprendiments. La volta rebaixada que hi ha a llevant estava molt descarnada i en perill d'enderrocament, i el brocal de la cisterna estava amagat per la vegetació. Als sectors de migdia i llevant hi havia també el perill de caiguda des dels penya-segats, ja que els límits de la fortificació no quedaven gaire clars i no aflorava cap mur que pogués fer la funció d'àmpit.

Així doncs, l'any 2006, es va programar una nova actuació per tal d'estudiar el monument, posar-lo en valor i, fer-lo visitable. De tal manera que es pensava suprimir el tancat col·locat uns anys abans, el que hauria facilitat un recorregut més ampli pel recinte i hauria permès l'accés a zones que fins llavors havien quedat excloses de la visita.

Amb aquesta finalitat es va planificar, com a fase prèvia a la redacció del projecte definitiu, una excavació arqueològica, per continuar amb la tasca de descobriment i consolidació dels murs que delimiten el perímetre del castell. La primera cosa que calia fer, doncs, era documentar el traçat de la muralla per projectar a cada indret les solucions més apropiades per dur-ne a terme la restauració, ja que el monument resta custodiat per la topografia, que el fa

accessible només a través d'un petit corriol que condueix a la porta d'entrada al recinte.

D'aquesta manera es va decidir iniciar l'actuació pel tram de la muralla situat al nord de la porta d'entrada, que si bé era visible des de l'exterior, ja que actuava com a mur de contenció dels rebliments i enderrocs, per l'interior era difícilment identificable, ja que fins i tot el coronament estava colgat pels sediments i la vegetació, que en difuminaven el contorn. Aquestes intervencions es van fer amb criteris estratigràfics i de manera manual, mitjançant una colla de 6 treballadors de l'empresa *Estrats* de Granollers.

Una vegada iniciada l'excavació, es va produir un desacord entre l'Ajuntament i el Servei, a causa del tipus d'actuació plantejada, ja que aquella institució sol·licitava l'eliminació immediata del tancat de protecció col·locat l'any 2002, per tal que el recinte es pugues obrir a la visita pública, a les darreries del mes d'agost, coincidint amb la *Festa de la Patata del Bufet*. Aquest plantejament comportava l'abandó de la recerca engegada i l'ús del seu pressupost en el condicionament mínim del circuit de visita. Això suposava dur a terme exclusivament la neteja vegetal i la col·locació de les tanques de protecció perimetríques sense documentar el traçat dels murs del castell, ni prosseguir els treballs de la segona campanya d'excavació que s'havien iniciat 15 dies abans.

Finalment, el servei va abandonar la intervenció que va quedar exclusivament en mans de l'Ajuntament. És per això que l'excavació va quedar incompleta i no es van assolir els objectius plantejats, a excepció de documentar la cara interna del sector nororiental de la muralla del castell i d'una dependència adossada a la cara interna. L'estrat d'enderroc va ser excavat de manera parcial, i no s'hi va arribar a documentar el paviment intern.

6. Notícia històrica⁴

La primera referència documental del castell d'Orís data de 914. Ja al segle X la família Orís apareix documentada al castell. Tanmateix, des de 1088 i fins a 1396, els senyors en van ser els Montcada. El 1386, però, els Orís van passar de castlans a senyors. Tot i que l'estat de la fortalesa durant el segle X i XI no es coneix —es podria tractar d'estructures relativament febles al voltant d'una torre mestra—, cap als segles XII i XIII es van anar bastint les primeres construccions destacades, algunes de les quals encara avui son apreciables. Estaven situades cap a la zona sud-oest de l'espai trapezoïdal que posteriorment acabaria ocupat per construccions. En destaca especialment la capella romànica de Sant Pere, orientada cap a l'est i, amb les característiques constructives pròpies d'una església del segle XII. Està documentada l'any 1116 i figura com a reedificada el 1198. Al costat d'aquesta, hi hauria altres dependències per a fer vida estable dalt del castell.

Sembla ser, però, que cap al segle XIV es van produir els canvis més destacables, amb la construcció de nous espais que ja van ocupar tot el terrer. Aquestes noves edificacions es van anar bastint al voltant d'un pati d'armes central, tal i com ja s'havia aixecat la capella. Una de les sales que s'ha conservat en més bon estat i que pot aproximar-nos a les característiques d'aquest període constructiu és el celler que, situat a un nivell inferior a la banda de llevant, conserva tota la seva volta apuntada, feta d'un aparell regular i ben treballat. Un inventari que es va fer el 1422 descriu les diferents

---

⁴ Aquest capítol ha estat redactat amb la documentació recollida i estudiada per David Galí Farré, historiador del nostre Servei. GALÍ, D.: *Investigació història i artística del campanar de Santa Maria i estudi històric-urbanístic de la Baixada Bonet*. Manlleu. Servei del Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. Barcelona, maig de 1997 (inèdit); GALÍ, D.; BRÚ, R.: *Estudi documental del castell d'Orís*. Servei del Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. Barcelona, maig de 2002 (inèdit); GALÍ, D.; LACUESTA, R.: *Castell d'Orís: dades històriques i descriptives*. Servei del Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. Barcelona, 26 de juny de 2002 (inèdit). GALÍ, D.; LACUESTA, R.; GÓMEZ, A.: *Castell d'Orís. Aproximació a la seva història: dades històriques i descriptives*. Ajuntament d'Orís i Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. Barcelona, 2004

dependències que tenia el castell aleshores, com la cambra del senyor, la de la senyora, la cuina, el celler o el pati d'armes, on hi havia diversos animals estacats, com ara bous, vaques o porcs.

Durant el segle XV, la nissaga dels Orís encara residia al castell. El 1463 i 1464 en el decurs de la Guerra Civil Catalana, de Joan II contra la Generalitat (1462-1472), la fortalesa va fer front als atacs remences fins que, finalment, va caure en mans reialistes, l'any 1468. Potser, per aquest motiu l'edifici va quedar força malmès, tot i que, se suposa que seria reparat no gaire temps després.

Al segle XV va començar a aparèixer el fenomen del bandolerisme que es va acusar especialment durant els segles XVI i XVII. Això va implicar una major activitat judicial per part del senyor del castell referida als successos del terme d'Orís, tals com robatoris, atacs de bandolers o casos de bruixeria com els de Joana Font i Sàlvia Ribas, l'any 1611. D'aquesta manera, es té constància de l'existència d'una presó dalt del castell, on hi eren tancats els malfactors.

A mitjan del segle XVI, el castell seguia tenint les dependències que s'havien aixecat en èpoques anteriors, tot i que, segons que es desprèn d'un inventari del 1552, hi havia més espais d'emmagatzematge d'aliments. Va ser especialment durant aquest segle quan els Orís, emparentats amb famílies de la Catalunya Nord, anirien adquirint nous terrenys al Conflent, la Cerdanya, el Rosselló i l'Empordà. Cap a finals del cinc-cents, els senyors van abandonar el castell com a residència, per passar a viure a Perpinyà i Barcelona. Aquest fet potser va comportar que, el 1618, l'edifici estigués, segons un inventari d'aquell mateix any, en força mal estat de conservació, amb parts enderrocades i d'altres de molt malmeses que necessitaven ser reparades. Malgrat tot, s'hi seguien fent judicis i la presó continuava en funcionament, cosa que permet entreveure que encara mantenia certes parts habitables. En aquella època, i des de feia molt de temps, fins i tot des que hi residien els senyors, la gestió i el manteniment del castell es trobaven en mans d'un masover.

A tot això caldria afegir que les contínues guerres francoespanyoles que van haver-hi durant el segle XVII van col·laborar a que el castell quedés en alguns moments força arruïnat. Per aquest motiu els Orís hi van començar a finançar obres de millora i reparacions a través del batlle o l'arrendatari corresponent, especialment a partir del 1640, encara en plena guerra. De fet, però, els francesos arribarien a entrar al castell, aconseguint traçar un plànol detallat de tota la seva estructura interior. Era encara una fortalesa d'alts murs, de manera que gran part de les estructures perimetrals tenien dos nivells d'habitatge. Hi apareixen, entre d'altres espais, les cuines, el forn, la capella, les habitacions del masover, els estables, el celler o la cisterna.

De major o menor envergadura, les reparacions o les obres de reforma que es tenen documentades des de mitjan segle XVII, noves teules, canvi de bigues, reparació de portes i finestres, condicionament de la cisterna, etcètera, es van seguir produint al llarg de tota la centúria i es van repetir periòdicament fins a inicis del segle XIX.

No s'ha de pensar que el castell tornava a tenir l'aparença dels segles XIII o XIV, ja que malgrat les contínues intervencions, no acabava mai d'estar arreglat. Això és palés especialment en la degradació de la capella de Sant Pere, on el visitador del bisbe va fer suspendre les funcions pastorals, l'any 1693, a causa del seu mal estat. En ella es farien les reunions del Consell General del terme d'Orís. El 1711, l'arxiduc Carles d'Àustria, en plena Guerra de Successió (1702-1714), va concedir als barons d'Orís el títol de marquesos. El 1767 van acabar units a la nissaga dels Sentmenat, marquesos de Castelludosrius, arran de la boda entre Raimunda d'Orís i Pere de Sentmenat, que encara avui tenen el castell en propietat.

També durant la Guerra de la Independència (1808 – 1814) el castell va tenir un altre paper destacat com a punt estratègic de la plana. Els anys següents hi segueix residint el masover fins que esclatà la Primera Guerra Carlina (1833-

1839), en el decurs de la qual l'edifici va acabar sent destruït. És l'últim episodi militar que va protagonitzar, el qual en va acabar comportant l'abandó definitiu un cop els carlins se'n van apoderar, l'abril de 1838, després d'un fort setge per part de les tropes reialistes i durant un breu temps encara hi residirien alguns soldats. Mentrestant, el senyor d'Orís es preocupava de pagar el lloguer del mas de la Coma per que hi residís el masover, alhora que edificava una casa nova al peu del turó, a partir del 1845. Com a material de construcció s'hi van aprofitar restes del castell enrunat, el qual quedaria definitivament abandonat.

7. Desenvolupament dels treballs

En començar la recerca, a la zona d'excavació no era visible cap paret en superfície. Els treballs van començar amb l'extracció de l'estrat 101, format per terra polsosa i tova, amb pedretes, teules i nòduls d'argamassa. Aquesta capa cobria els murs 102 i 103 que corresponen als paraments nord i oest de la muralla, respectivament. Ambdós estaven formats per carreus rectangulars de pedra sorrenca de color grisós, molt ben escairats, disposats en filades horitzontals d'aproximadament 20 cm d'alçària, lligats amb argamassa de calç. Al parament exterior, visible des del corriol d'accés al castell, s'hi documenten una sèrie de refaccions, fàcilment identificables per posseir materials ceràmics a les juntures (bàsicament fragments de teules), col·locats per regularitzar les filades. Per l'interior, en el sector afectat pels treballs no van aparèixer aquestes reparacions, probablement perquè només van afectar al parament extern de la muralla.

L'estrat 101 també cobria les parets 104, 105 i 109. La primera era perpendicular i solidària de la muralla 102, traçada en direcció nord-sud. Estava formada per carreus rectangulars de mida mitjana, disposats en filades horitzontals. Aquest mur presentava la particularitat de que, mentre que la façana de ponent era rectilínia, la de llevant feia un retranqueix, amb la qual cosa la meitat meridional era més estreta.

Els murs 105 i 109, l'un continuació de l'altre, estaven alineats en direcció est-oest. El primer (105) estava format per pedres irregulars –en general petites–, col·locades de manera desordenada, lligades amb argila amb una barreja molt pobre d'argamassa i tenia un traçat lleugerament curvilini. El segon (109), situat a ponent de l'anterior, era format amb carreus de mida mitjana, similars als de la paret 104, col·locats en filades horitzontals. A l'oest, hi ha les restes d'una

finestra (o porta?), delimitada pel brancal 111, a l'est, i la cara interna de la muralla 103, a l'oest. S'hi adossa el sector est del mur (105).

En el coronament del mur 109 es va documentar el que podia haver estat el brancal oest d'una finestra (111), i l'ampit, que era totalment pla. Aquesta obertura estaria situada ben bé a tocar de la muralla i presentava una esqueixada simple, amb la part més estreta situada a l'exterior. Del brancal est, no hi havia cap mena d'evidència. Pel que fa al mur 105, hom va començar a delimitar una porta delimitada pels brancals 113 i 114. El primer era bastit amb carreus de pedra sorrenca, probablement reutilitzats de construccions enderrocades ja que eren similars als que conformen el mur 109. Mentre que el segon (114) era obrat íntegrament amb maçoneria molt barroera. Sobre aquests elements, per l'interior, recolzava una llinda de fusta, i a l'exterior hi havia una altre feta de maons col·locats de cantell.

Tots els murs esmentats fins ara, delimitaven un espai de planta rectangular irregular, d'aproximadament 4'40 m de llargària i 2'20 m d'amplària, situat a la cantonada nord-oest de la fortificació, que estava colgat per un estrat d'enderroc de 130 cm de potència (106), format majoritàriament per pedres i argamassa. Gairebé no hi havia terra als intersticis, probablement perquè la formació va ser ràpida. Sobre aquest rebliment recolzava un muret (107) que estava colgat també per l'estrat 101. Es tractava d'una paret de pedra seca traçada en direcció est-oest, situada gairebé a la mateixa cantonada de la muralla. Era paral·lela al tram nord de la fortificació, i se'n situava a 1 m aproximadament. Conservava poc més d'1 m de llarg, i només una filada d'alçària. Per encabir-la i regularitzar la base sobre la qual s'assentava es va retallar parcialment l'estrat 106, amb la realització d'una trinxera (117). L'excavació a l'espai comprès entre els murs 102-105 i 109 es va aturar en arribar a la capa 116, que estava formada per grans fragments de paret de maons.

L'estrat d'enderroc 108 s'estenia a l'entorn de migdia d'aquesta estança i cobria el que podia haver estat un contrafort o el brancal d'una porta (110), format per carreus de mida mitjana col·locats en filades horitzontals, amb un aparell molt semblant a l'utilitzat al mur 109. El cim d'aquesta capa formava un pendent molt pronunciat amb el punt culminant situat a tocar dels murs 104 i 105, i era el que donava la fesomia de turonet que tenia aquest indret abans de començar l'excavació. A 4 metres a llevant dels murs 105-109 es va trobar una altra paret de direcció est-oest (112) formada per carreus, que probablement s'adossaria al brancal nord de la porta del castell i separaria les dependències situades a la banda nord de la fortalesa del pati d'armes.

A ponent d'aquest àmbit hom va documentar l'estrat 115, que a diferència de 106 i 108 contenia pedres petites i gran abundor d'argila de color marronós, essent els blocs ben escairats. Aquesta capa s'adossava, a l'est, a un mur (118) de 50 cm d'amplària que era l'únic que aflorava en el moment d'iniciar-hi l'excavació i que es va prendre com a límit est del sondeig. Aquesta paret formava part de la sèrie d'envans que delimitaven les diferents estances que s'adossaven al parament nord de la muralla del castell, algunes de les quals afloren en superfície i d'altres en resten les empremtes a la cara interna de la muralla.

8. Conclusions

La seqüència estratigràfica en aquesta ocasió no proporciona dades significatives i cal fonamentar aquest epígraf en la lectura dels aparells, la posició física dels murs i la correlació amb les fonts documentals ja que, amb la paralització sobtada dels treballs d'excavació, només es van poder posar al descobert les estructures i excavar parcialment els nivells d'enderroc que s'hi relacionaven. En no arribar en cap lloc ni als paviments, ni als nivells de fundació, les conclusions de la recerca resulten parcials i l'adscripció cronològica absoluta dels diferents elements documentats només pot ser hipotètica.

Fase I: començament del segle XIV

Cap al segle XIV es van produir els canvis més destacables al castell, amb la construcció de nous espais i l'ocupació de tot el terror. Aquestes noves edificacions es van anar bastint al voltant d'un pati d'armes central, i probablement d'aquell moment deu datar el sector de la muralla on es va dur a terme l'excavació, si tenim en compte l'aparell de carreus ben escairats i col·locats en filades molt regulars. De moment, però, no tenim cap testimoni estratigràfic que ens permeti fonamentar aquesta afirmació amb materials arqueològics.

A l'excavació hom va poder comprovar de manera fefaent que el mur que delimitava a llevant l'àmbit objecte de l'actuació era solidari de la muralla, i que l'altre mur, de direcció est-oest, havia estat bastit amb una tècnica constructiva idèntica. Ambdues parets, s'enllaçaven a través d'una paret de maçoneria bastida en una fase posterior.

Aquest murs podrien definir una construcció amb un espai obert a la planta baixa, de tal manera que el mur 109 hagués actuat de pilar per sostenir un pis superior o per recolzar el pas de ronda i fins i tot per permetre col·locar una caixa d'escala. Al coronament d'aquesta paret hom va documentar el brancal d'una porta o finestra amb esqueixada simple, que corroboraria aquesta possibilitat.

Cal tenir en compte que l'angle nord-oest del castell seria el més vulnerable de tota la fortificació, i per tant el que estaria més reforçat, ja que del darrer tram l'únic camí d'accés al recinte, transcorria paral·lel a aquesta cantonada. Cal suposar, doncs, que els elements de defensa de la planta superior deuriem ser força importants.

Fase II: segles XVII-XVIII

D'aquests segles s'han conservat nombroses notícies documentals sobre contínues reparacions i obres fetes al castell, que palesen el mal estat de conservació en què es trobava a inicis del sis-cents, i que es pot constatar a través de l'inventari que s'hi va fer el dia 26 d'octubre de 1618.

L'edifici presentava *les parets foranas molt derruides y devastades, que també necessitan de reparo, y en lo pati de dit castell una instancia [estança] dita lo porxo derrocada [enderrocada], y la sala gran sense portes ni en les finestres, los sostres, cambras y altres instancies molt gastats y desfets, que tambe necessitan quiscun [cadascun] dells y moltes altres instancies de reparo.*

Així doncs, deuria ser durant aquest dos segles que es va dur a terme la reparació d'aquesta estança amb la construcció d'una paret de maçoneria, en què s'obria una porta rematada per un arc a nivell fet amb maons. També es

bastiria la volta de maons que es va trobar enderrocada a l'interior i que encara roman íntegrament *in situ*.

La construcció d'aquests elements no va variar de manera significativa la planta de les dependències situades en aquest angle de la fortalesa, ja que el mur de nova construcció s'adossava, a banda i banda, a d'altres parets anteriors. Tot sembla indicar que la construcció va obeir més a una refeta o a un canvi de funció que a una reordenació més general dels espais. Segons un informe detallat, redactat per uns espies francesos aquesta zona estava destinada a estables i probablement hi hauria també un accés al pas de ronda.

Fase III: mitjan segle XIX

En aquest moment podem datar l'abandó de la fortalesa. Per la documentació sabem que durant la Primera Guerra Carlina (1833-1839), el castell va caure en mans dels carlins i, entre els dies 27 i 30 d'abril de 1838, va sofrir un setge per part de les tropes reialistes, que els van fer capitular. Acabada la guerra, el castell va restar ocupat alguns anys per una guarnició formada per un sergent i sis soldats, de la qual es queixava el senyor d'Orís l'any 1841, ja que no hi podia viure el seu masover. Calia, doncs, construir una casa nova per al pagès i, mentrestant, es va haver de llogar el mas la Coma perquè hi residís, i entre 1845 i 1857 es va bastir una casa nova pel masover, al peu del turó del castell.

Dos anys abans que esclatés la segona carlinada (1846-1849), la fortalesa encara estava ocupada militarment, si bé cal suposar que estaria força malmesa com a conseqüència dels enfrontaments i que ja no es van dur a terme obres per reconstruir-la. Seria a partir de llavors que el conjunt s'aniria degradant i colgant sota la runa progressivament.

Fase IV: segona meitat del segle XIX o començament del segle XX

L'estructura més tardana localitzada correspon a un muret situat a tocar de la cantonada nord-oest del castell, que va ser bastit sobre els estrats d'enderroc. Corresponia a una estructura molt precària, probablement una petita cabana, feta amb pedres reaprofitades col·locades en sec, de la qual en coneixem només, i de manera parcial el límit meridional. L'únic element de datació d'aquest àmbit és el *terminus post quem* que ens proporciona el nivell d'enderroc sobre el qual es va bastir.

9. Bibliografia

GALÍ, D.: *Investigació història i artística del campanar de Santa Maria i estudi històrico-urbanístic de la Baixada Bonet. Manlleu.* Servei del Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. Barcelona, maig de 1997 (inèdit).

GALÍ, D.; BRÚ, R.: *Estudi documental del castell d'Orís.* Servei del Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. Barcelona, maig de 2002 (inèdit).

GALÍ, D.; LACUESTA, R.: *Castell d'Orís: dades històriques i descriptives.* Servei del Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. Barcelona, 26 de juny de 2002 (inèdit).

GALÍ, D.; LACUESTA, R.; GÓMEZ, A.: *Castell d'Orís. Aproximació a la seva història.: dades històriques i descriptives.* Ajuntament d'Orís i Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. Barcelona, 2004

GALÍ, D.; LACUESTA, R.; LÓPEZ MULLOR, A.: *Informe sobre el castell d'Orís.* Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. Barcelona, 14 de gener de 2000 (inèdit).

GÓMEZ BACH, A.: *Memòria de les excavacions arqueològiques realitzades al castell d'Orís.* Servei del Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. Barcelona, 5 de setembre de 2002 (inèdit).

GÓMEZ BACH, A.: *Memòria de les excavacions arqueològiques realitzades al castell d'Orís.* Servei del Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. Barcelona, 5 de setembre de 2002 (inèdit).

GÓMEZ BACH, A.; LÓPEZ MULLOR, A.: “L’inici de l’excavació al castell d’Orís (Osona)”. *Els castells medievals a la Mediterrània nord-occidental. Les chateaux du moyen âge à la Méditerranée nord-occidental. Arbúcies 5-7 de març de 2003*. Girona, 2004.

10. Repertori estratigràfic

Castell d'Orís	
CAMPANYA: 2006	SECTOR: NW

U. E.

101

DEFINICIÓ:

Estrat superficial de color beix format per terra polsosa, amb pedretes, teules i nòduls d'argamassa. Tou i sense compactar.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	102, 103, 104, 105, 108, 107
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Castell d'Orís	
CAMPANYA: 2006	SECTOR: NW

U. E.

102

DEFINICIÓ:

Parament nord de la muralla. Al sector excavat apareix cobert per l'estrat 101, Està format per carreus rectangulars de pedra sorrenca de color grisos, disposats en filades horitzontals, lligats amb argamassa de calç. A l'exterior es documenten una sèrie de refaccions. Hi ha sectors que presenten materials ceràmics a les juntures (bàsicament fragments de teules), col·locats per regularitzar les filades. El sector objecte d'excavació, no té aquests materials a les juntes, a excepció de la cantonada amb el mur 103.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	101
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	103
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	104, 106, 108

Castell d'Orís	
CAMPANYA: 2006	SECTOR: NW

U. E.

103

DEFINICIÓ:

Parament oest de la muralla. Al sector excavat apareix cobert per l'estrat 101. Està format per carreus rectangulars de pedra sorrenca de color grisós, disposats en filades horitzontals, lligats amb argamassa de calç. A l'exterior es documenten una sèrie de refaccions: hi ha sectors amb materials ceràmics a les juntures (bàsicament fragments de teules), col·locats per regularitzar-ne les filades.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	101
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	102
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	101, 105, 106, 107

Castell d'Orís	
CAMPANYA: 2006	SECTOR: NW

U. E.

104

DEFINICIÓ:

Mur de direcció nord-sud, perpendicular a102, que delimita a llevant un àmbit adossat a la cantonada NW del castell. Està format per carreus rectangulars de mida mitjana, disposats en filades horitzontals lligades amb argamassa de calç. La façana de ponent és rectilínia, mentre que a la façana de llevant hi ha un retranqueix de l'alineació, que fa que cap a migdia sigui més estret.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	101, 108
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	105
És solidari de	102
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	106, 108, 115

Castell d'Orís

CAMPANYA: 2006

SECTOR: NW

U. E.

105

DEFINICIÓ:

Mur de direcció est-oest, que delimita a migdia (amb la u.e. 109) un àmbit situat a l'angle NW del castell. S'adossa probablement a 104. Està format per pedres irregulars –en general petites-, col·locades de manera desordenada, lligades amb argila o amb una barreja molt pobre de terra i argamassa. El traçat és lleugerament curvilini.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	101
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	104?, 109
És solidari de	113, 114
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	106, 115

Castell d'Orís

CAMPANYA: 2006

SECTOR: NW

U. E.

106

DEFINICIÓ:

Estrat d'enderroc situat a l'espai delimitat per les u.e. 102, 103, 104, 105 i 109. Està format per pedres, maons i argamassa, format majoritàriament per la caiguda de les parets. Gairebé no hi ha terra als intersticis, probablement perquè la formació va ser ràpida.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	107
Cobert per	101
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	102, 103, 104, 105, 109
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Castell d'Orís	
CAMPANYA: 2006	SECTOR: NW

U. E.

107

DEFINICIÓ:

Mur de pedra seca de direcció est-oest situat a l'angle NW del castell. És paral·lel al tram nord de la muralla, situat a 1 m aproximadament d'aquesta. Conserva poc més d'1 m de llarg, i ofereix una sola cara vista orientada al sud. Recolza sobre l'estrat d'enderroc 106, tal vegada al nord hi ha un paviment format per lloses.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	101
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	106
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	101

Castell d'Orís

CAMPANYA: 2006

SECTOR: NW

U. E.

108

DEFINICIÓ:

Estrat de destrucció situat a llevant i migdia de la construcció situada a l'angle NW de la fortificació. El cim forma un pendent molt pronunciat amb el punt culminant situat a tocar dels murs 104 i 105.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	101
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	102, 104, 105, 109, 110, 111
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Castell d'Orís

CAMPANYA: 2006

SECTOR: NW

U. E.

109

DEFINICIÓ:

Sector occidental del mur 105, format per carreus de mida mitjana, similars als que conformen la paret 104, col·locats en filades horitzontals. A l'oest, hi ha les restes d'una finestra (o porta?), delimitada pel brançal 111, a l'est, i la cara interna de la muralla 103, a l'oest. S'hi adossa el sector est del mur 105.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	101
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	103
És solidari de	111
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	105?, 110

Castell d'Orís

CAMPANYA: 2006

SECTOR: NW

U. E.

110

DEFINICIÓ:

Mur de direcció nord-sud, perpendicular a la paret formada per les u.e. 105 i 109. Podria tractar-se d'un contrafort o delimitar el brancal d'una porta. Està format per carreus de mida mitjana col·locats en filades horitzontals, tècnica semblant a l'emprada a 109.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	108
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	106

Castell d'Orís

CAMPANYA: 2006

SECTOR: NW

U. E.

111

DEFINICIÓ:

Brancal d'una finestra situada al mur 109. Presenta una esqueixada simple, amb la part més estreta situada a l'exterior de l'àmbit delimitat pels murs 105-109, 104, 103 i 102.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	101
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	109
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	106

Castell d'Orís

CAMPANYA: 2006

SECTOR: NW

U. E.

112

DEFINICIÓ:

Mur de direcció est-oest, probablement adossat al brancal nord de la porta del castell. Delimitava les dependències situades a la banda nord del castell.

Format per carreus.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	101
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	103
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Castell d'Orís

CAMPANYA: 2006

SECTOR: NW

U. E.

113

DEFINICIÓ:

Brancal oest d'una porta oberta al mur 105. Realitzat amb carreus de pedra sorrenca, probablement reutilitzats de construccions enderrocades, similars als que conformen el mur 109. Aquesta porta va ser oberta en un mur bastit amb maçoneria molt barroera. El brancal est (u.e. 114) va ser format amb maçoneria. Per l'interior hi recolza una llinda de fusta i per l'exterior una llinda de maons col·locats de cantell.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	105, 113
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	106, 108

Castell d'Orís

CAMPANYA: 2006

SECTOR: NW

U. E.

114

DEFINICIÓ:

Brancal est d'una porta oberta al mur 105, bastit amb maçoneria de pedres petites barrejades amb calç d'escassa consistència. Per l'interior hi recolza una llinda de fusta, que té la cara exterior feta de maons col·locats de cantell.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	105, 113
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	106

Castell d'Orís

CAMPANYA: 2006

SECTOR: NW

U. E.

115

DEFINICIÓ:

Estrat de destrucció situat a l'angle sud-est del baluard nord. Està format bàsicament per l'enderroc del mur 105. Hi ha pedres petites i argila de color marronós i no hi surten ni blocs ben escairats ni argamassa, a diferència del que succeeix als estrats 106 i 108. Dur i compacte.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	104, 105
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Castell d'Orís

CAMPANYA: 2006

SECTOR: NW

U. E.

116

DEFINICIÓ:

Estrat de destrucció situat a l'interior del baluard situat a la cantonada nordoest del castell, delimitat a llevant pels murs 105 i 109. Està format per grans fragments de paret feta amb maons. No ha estat excavat.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	108
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	102, 103, 105, 109
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	

Castell d'Orís

CAMPANYA: 2006

SECTOR: NW

U. E.

117

DEFINICIÓ:

Retall realitzat a l'estrat d'enderroc 106, per bastir la paret 107 i regularitzar-ne la superfície.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	101
Reblert per	107
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	106
S'hi adossa	

Castell d'Orís

CAMPANYA: 2006

SECTOR: NW

U. E.

118

DEFINICIÓ:

Mur de direcció nord-sud, perpendicular a la muralla, de 55 cm d'amplària, bastit amb carreus. És idèntic a la resta de parets que hom pot entreveure a la banda nord del pati d'armés del castell. Se'n conserva l'empremta a la cara interna de la muralla.

POSICIÓ FÍSICA

Igual a	
Hi recolza	
Cobert per	
Reblert per	
Tallat per	
S'adossa a	
És solidari de	
Recolza en	
Cobreix	
Rebleix	
Talla	
S'hi adossa	101, 115

11. Inventari dels materials

JACIMENT	Castell d'Orís	Orís	UE	101
CAMPANYA	2006			

MATERIAL	TOTAL	NMI	FORMES
Ceràmica grisa medieval	8	6	
Ceràmica oxidada	15	6	
Ceràmica vidriada	19	12	1 cassola 1 nansa
Ceràmica vidriada decorada	1	1	1 plat
Vidre	1		
Fauna	sí		

JACIMENT	Castell d'Orís	Orís	UE	106
CAMPANYA	2006			

MATERIAL	TOTAL	NMI	FORMES
Ceràmica grisa medieval	3	3	
Ceràmica oxidada	6	4	
Ceràmica vidriada	2	2	1 cassola
Bronze	1	1	1 peça semicircular, semblant a una nansa
Ferro	1	1	1 clau petit
Fauna	sí		

JACIMENT	Castell d'Orís	Orís	UE	108
CAMPANYA	2006			

MATERIAL	TOTAL	NMI	FORMES
Ceràmica vidriada	1	1	
Ceràmica vidriada decorada	1	1	1 plat
Vidre	1	1	
Fauna	sí		

JACIMENT	Castell d'Orís	Orís	UE	115
CAMPANYA	2006			

MATERIAL	TOTAL	NMI	FORMES
Ceràmica gris moderna	5	1	
Ceràmica vidriada	6	6	1 cassola 1 gerra 1 tapadora